

EESTI SAARTE KOGU

✉ Tallinna 19, 93811 Kuressaare, Saaremaa

ESK ÜLDKOGU 14. juunil 2023.a. Abruhal

Koosoleku protokoll

Algus kell 11.00, lõpp kell 14.00

Osavõtjad: Kohal 13 liiget, volikirja alusel 14, üldkogu on otsustusvõimeline

Koosoleku juhataja: Riina Kaljulaid

Protokollija: Annely Holm

Osalejad: Üldkogul on kohal/ esindatud üle poole ESK liikmetest (48 liiget seisuga 10. mai 2023), kokku 27 liiget.

Koosoleku osalesid häältega:

1.	Riina Kaljulaid	Ruhnu
2.	Tiiu Aro	Saaremaa
3.	Terje Lilleoks	Prangli
4.	Manõja kultuuriselts (Svea Aavik)	Manija
5.	Margit Kaljulaid	Ruhnu
6.	Vormsi vald (Maris Jõgeva)	KOV/Vormsi
7.	Arvi Prei	Vahase
8.	Muhu vald (Annely Holm)	KOV/Muhu
9.	Rein Lember	Abruka
10.	Abruka külaselts (Helen Peil)	Abruka
11.	Piirissaare Kultuuriselts (Siim Avi)	Piirissaare
12.	Kaarel Lauk	Ruhnu
13.	Hillar Lipp	Saaremaa

Volikirjadega on esindatud järgmised liikmed:

1	Saaremaa vald (Kristiina Maripuu)	KOV/Saaremaa	Tiiu Aro
---	-----------------------------------	--------------	----------

2	Kassari Haridusselts (Linda Tikk)	Kassari	Riina Kaljulaid
3	Küllli Laos	Kihnu	Svea Aavik
4	Naissarlaste Kogukond (Toomas Luhaäär)	Naissaar	Terje Lilleoks
5	Jana Stahl	Pakri	Tiiu Aro
6	Lääne-Harju vald (Käti Teär-Riisaar)	KOV/Pakri	Annely Holm
7	Maret Kaljulaid	Ruhnu	Margit Kaljulaid
8	Leo Filippov	Saaremaa	Hillar Lipp
9	Arvo Kullapere	Vilsandi	Rein Lember
10	Vilsandi külaselts (Rein Tafenau)	Vilsandi	Annely Holm
11	Ants Streng	Vormsi	Margit Kaljulaid
12	Anu Streng	Vormsi	Svea Aavik
13	Elle Puurmann	Vormsi	Maris Jõgeva
14	Jüri Lember	Kõinastu	Arvi Prei

Esitatud ja kinnitatud päevakord:

1. Saarte esindajate ettekanded oma saarte teemadest
2. Majandusaasta aruande kinnitamine
3. Jooksvad teemad
4. Põhikirja ümbervaatamine

Päevakorra muudatus:

Eestseisuse juhatus Jüri Lember ja Jana Stahl on andnud teada, et nad ei saa üldkogul osaleda ja päevakavas planeeritud eestseisuse koosolek 15.06.23 Abruksal jääb ära.

1. Saarte esindajate ettekanded oma saarte teemadest

Piirissaare- sõna võtab Siim Avi

Probleem tehnikaga – hõljukid ja kastiautod on toodetud Venemaal ja sellega seoses on palju probleeme. Mitmed inimesed on surnud viimase aasta jooksul (väidetavalt geneetiline levinud haigus). Üks tegus piirissaarlane on sattunud seadusega pahuksisse ja saarelt ära. Ilma juurte ja teise taustaga inimesed (suvitajad) killustavad kogukonda ja tekitavad kohalikus volikogus probleeme. Tartu valla volikogus ei ole saare esindajat. Võiks ehk olla väikesaarte komisjoni juures valla esindaja. Saarevahiga kogukond läbi ei saa. On tekkinud olukord, kus saarevaht tellib teenuseid väljapoolt saart, mitte koha peal tegutsevatelt inimestelt. Tartu vald on samuti Saarte Kogu liige, kuid kahjuks nende esindaja ei osale kunagi ESK üritustel.

Abruksa- sõna võtavad Rein Lember ja Helen Peil

Tsentraalse veevärgi puudumine saarel on probleem. Tehtud on erinevaid puurkaeve, kuid osad ei ole joogikõlbulikumad (soolane vesi). Suur osa saare elanikke toob sadamast puhast vett. Meil on väga hea laevaihendus, kuid kunagi oli plaan, et väikesaarte jaoks soetataks alus, millega saaks raskevedusid teha (tehnikat, ehitusmaterjalid, loomad). Seda oleks hädasti vaja. Näiteks Ruhnu sai tellida riigi rahastusabiga Amalie reisi loomade veoks. Selleks oli vaja pidada läbirääkimisi. See peaks saama ka Abruksale tulla. Lihtsam oleks loomad karjamaal maha

lasta, aga siis ei saa ametlikult müüa. Abruksal on 250-300 šoti mägiveist. Suur elektrigeneraator võiks olla- väikesed küll on, aga need ei toida kogu saart ära. Kui elektrikatkestus on, siis ei saa paljud isegi vett kaevust kätte. Kui kellelgi on vaja kiiresti arstiabi, siis hetkel on vaid avatud päästepaat inimeste veoks. Projekt on väikesaarte programmi kirjutatud ja rahastus on saadud. Sealt saab 150 000 aga vaja on 100 000 eurot juurde – paadi maksumus 250 000. Võimalik ehk läbi merepääste rahastada. Meil ei ole tanklat saarel ja see on suur probleem. Oli ka toetusraha olemas, kuid see maksti tagasi. Arvati, et käive on väike ja operaatorid ei olnud huvitatud. Püüame kohaliku kogukonna kultuurielu edendada ka väljapool hooaega.

Vormsi- sõna võtab Maris Jõgeva

Koolijuht vahetub. Kaks inimest tegid ise ettepaneku, et hakkavad koos kooli juhtima ja jagavad tööülesanded. Algasid Rälbi sadama ehitustööd. Mustkatete rajamised riigiteedel on käigus. Jahipidamine ja jahipidamise õigus. Tekkis konkureeriv organisatsioon kohalikule jahiseltsile. Hetkel käib jahipidamise õiguse üle kohtuvaidlus. Hetkel annab jahilubasid välja RMK. See on tekitanud kohalikus kogukonnas palju vastuolusid. On tulnud üks murekoht, et maid müüakse paketiina. Maris selgitab, et tegemist oli metsamaa müügiga. Arutelu, et kas notar vallale eesostuõiguse info saadab. Ikka saadab.

Manija – sõna võtab Svea Aavik

Aastaringseid elanikke 25, asustatud talusid 14. Maju hakkab tühjaks jääma ja neid hakatakse müüma. Kõige hullem, kui majad jäävad lihtsalt elaniketa ja hääbuvad. Kogu saar on looduskaitseala, kus peaks püüda teha hooldama ja taastama, aga paljud ei tee seda ja kohustada ei saa. Väikesaartel võiks püüda tekitada kohalike seas töökohti maahoolduse valdkonnas. Maaomanikud oleksid isegi nõus, aga tuleks talunikega kokku viia. Arutelu, et kes on siis püsielanikud. Mandri lähedastel saartel käivad ikka inimesed mandril tööl. Mõned inimesed on nii, et käivad nädalavahetusel saarel aga nad on ikka püsielanikud. Võiks olla mees traktoriga- teha näiteks MTÜ, kes hooldab mitme eramaa omaniku maad. Mõned mehed on, aga need ei jõua kõike.

Ruhnu – sõna võtab Margit Kaljulaid

Umbes 60 inimest elab aastaringsest. Kohe saab valmis uus päästehoone. Käib lennuvälja ehitamine – rajakate vahetatakse välja. Hetkel käib kaheksakohaline lennuk. Siis saaks tulla suurem lennuk. Käib ka kiriku katuse renoveerimine. 1 laps lõpetab kooli ja üks pere läheb ära, õpetajakohti jääb vähemaks. Kalapüük on ikka au sees. Veiseid on saarel 30 ja lambaid 200 ringis. Eesti maatõugu lammas sai tunnustatud ja üks nendest algsetest karjadest on Ruhnus.

Saaremaa – sõna võtavad Hillar Lipp ja Tiiu Aro

Kuresaare vee probleem kuidugi on pakkunud kõneainet. Kuna kumbki vallaga otseselt seotud ei ole, siis väga detailset infot ei ole. Hillar külastab palju asustamata väikesaari, mis on väga liigirikkad. Hillar võiks olla asustamata saarte esindaja. Hallirahul sündis ca 3000 hüljest. Kerjul 10 hüljest.

Vahase – sõna võtab Arvi Prei

Kõik on hästi. Teed renoveerisime ise ja sadamat ka. Pool saart on Arvi oma ja pool Uustulnd'ide järeltulijad. Hetkel on kuiv – kuumasammas lükkab pilved laiali ja sademeid on vähe.

Prangli – sõna võtab Terje Lilleoks

Kool toimib, 6 last läks kooli. Kiirabi on, aga esmatasandi esmaabi punkt suletakse- see on halb, eriti kuna vananev elanikkond. Elab ca 90 inimest. Väga raske on vahet teha, kes on püsielanikud. Suvitajad kutsuvad end samuti püsielanikeks. Pikas perspektiivis tuleks mõelda, kuidas maamaksu muudatus seda mõjutama hakkab. Suur probleem on vesi ja vald enam uusi liitumisi ei anna, kuna vett lihtsalt ei ole. Vanasti ei kasutatud nii palju vett, kuigi elas kuni 300 inimest. Praegu kastetakse muru, käiakse pesemas tihti ja täidetakse tunnisaunasid. Salvakaevud, mis pinna veest toituvad, on reostunud või tühjad. Tuuakse isegi merevett

kartulite kastmiseks. Kanalisatsioon on ainult saare keskel, kus on pood, kool ja rahvamaja. Trassivees on mingi bakter ja see ei kõlba juua. Trassist tarbimine on nii suur, et vahepeal lihtsalt vett ei tule. Veeuringud näitavad, et lihtsalt vett ei ole. Võib tulla rauane vesi või merevesi. Variant oleks, et mereveest võiks desalineerida aga see on kallid. Trassivee joomine võib tekitada kõhulahtisuse ja iivelduse juhtumeid. Näiteks Ruhnus on nii tehtud, et Kuressaare perearstikeskus on võtnud tööle õe, kes käib seal siis tegemas tööd.

Pakri – Riina Kaljulaid edastas info

Pakrile rajati puurkaev ja see on oluline, kuna saarel on nüüd olemas puhtale veele ligipääs. Kanalisatsioon veel puudub.

Muhu- sõna võtab Annely Holm

Sissekirjutatud inimesi 2100 – on suurenenud ligi 100 elaniku võrra. Suvel ilmselt umbes 4000 inimest. Valla tasandil suuremad ettevõtmised - sillatrasside välja arvamine valla üldplaneeringust. Valmis Muhu maja- vallavalitsus asub nüüd uutes ruumides. Käib Muhu kooli renoveerimine- renoveeritakse ventilatsioon ja siseviimistlus – eelarve 400 000 eurot. Lapsi on ca 110. Püüame saada rahastust kergliiklustee rajamiseks Liiva- Hellamaa trassil. Lõppes Liiva parkla ja Muhu muuseumi parkla ehitus. Saime toetust elektriautode laadimisjaama rajamiseks Liivale. Ekspert hinnang spordihalli renoveerimiseks- saab renoveerida. Soov on ka rajada laiendus- ujula. Kirik sai uue katuse. Sel nädalal toimub Muhu tapamaja avamine. Palju on küsitud lubasid päikeseparkide rajamiseks. Uus kultuurijuht – struktuuri muutmine. Muhu lasteaed muutis nime- Muhu lasteaed „Munuke“ ja tähistas 55 sünnipäeva. Põud tekitab muret põllumeestes, et heinasaak tuleb sel aastal väga kehv, mis mõjutab loomade üle talve pidamist. Käib pärandkoosluste taastamine 200 hektari suurusel alal- Euroopa Liidu poolt rahastatud LIFE projekt. Probleem on vesi- kaevud jäävad vahel tühjaks. Eelmisel aastal renoveeriti veepuhastusjaam.

2. Majandusaasta aruande kinnitamine

Majandusaasta aruanne on kõigile liikmetele varasemalt koos üldkogu kutsega e-postiga laiali saadetud. Loetakse ette revisjonikomisjoni aruanne.

Revisjonikomisjon teeb ettepaneku kinnitada 2022 aasta majandusaasta aruanne.

Otsustati: kinnitada 2022 aasta majandusaasta aruanne.

3. Jooksvad teemad

Avaldus Maret Kaljulaidilt, kes soovib enda vabastamist eestseisuse liikme kohustustest.

Otsustati: vabastada Maret Kaljulaid eestseisuse liikme kohustustest.

Info ESK rahalise seisu kohta. Meil on kaks kontot – üks on üldkonto, mille jääk on 6000 eurot. Sellelt me tasume kõik jooksvad kulud, k.a. üldkogud ja ESINi koosolekutel osalemise. Siis on ka projektikonto- sellel on hetkel ligi 13 000 eurot. Sellest umbes pool läheb Hiiumaa pärimuspäevade ürituse korraldamiseks. Ülejäänud osa on projektides osalemiseks. Näiteks ESIN „Habitability“ projekti jaoks. Me oleme kinnitanud, et oleme sellest huvitatud, aga detailid selguvad siis, kui projektitaotluse koostamine algab. Meil on laekunud 4800 eurot liikmemaksu. Põhikiri ütleb, et kui liige ei ole tasunud 6 kuu jooksul, siis arvatakse ta liikmete hulgast välja. Selle kohta saadetakse liikmetele kiri, kellel on hetkel maksmata. 11 MTÜd on

kõik maksnud. Omavalitsused on kõik maksnud. Võlgased on 20 eraisikut. Viimane meeldetuletuskiri on saadetud mais.

ESIN peab oma üldkogu Iirimaal – Bere saarel 25- 27 september ja edasi Cape Clear saarel 27-28 september. Hetkel minemas Riina ja Maret kui ESK esindajad ning Kaarel ja Terje on huvitatud osalemisest.

Abrukale ehitatakse kabelit. Meie poole pöörduti, et kas me sooviks annetada. ESK üldiselt ei anneta. Kui keegi liikmetest soovib, siis saab infoga tutvuda ja annetada.

Järgmise üldkogu asukoht: Hiiumaa. Aeg: Mai lõpp. Eelistatult nädala sees.

4. Põhikirja ümbervaatamine

Juhatus teeb üldkogule ettepaneku muuta ESK põhikirja eesmärgiga parandada organisatsiooni juhtimist. Hetkel on ESK-l juhatus ja eestseisus ning viimasel ajal on üha enam tekkinud probleeme koostöös. Meil on olnud üsna konkreetseid kokkupõrked, kus juhatus leiab, et eestseisus ületab oma volituse piire.

Toimus arutelu: kas on vaja nii suurt esindust juhtimiseks. Üldiselt leiti, et ei ole vaja.

Eestseisus on oma sisult volinike koosolek ja see võiks esindada üldkogu koosolekute vahelisel ajal, kuid ESK põhikirjas sellist volitust eestseisusele antud ei ole. Meil on kaks üldkogu – talvel ja suvel ja seal on võimalik kõik suured otsused teha.

Eestseisuse mõte oli, et kõik saared oleks võrdselt esindatud, aga samas, mis on need teemad, kus hääle arv mingite küsimuste otsustamisel määravaks saaks? Ei olegi selliseid küsimusi.

Leiti, et kui on laiapõhjaline juhatus (erinevatelt saartelt), siis on kindlasti ka saared paremini esindatud. Juhatus liige Kaarel Lauk tegi ettepaneku, et kui uus põhikiri vastu võetakse, siis astub praegune juhatus terves koosseisus tagasi ja valitakse uus juhatus.

Otsustati: Üldkogu kohustab juhatust esitama järgmiseks üldkoguks uue põhikirja eelnõu.

Lisad:

Lisa 1 Osalejate nimekiri/registreerimisleht

Koosoleku juhataja
allkirjastatud digitaalselt

Protokollija
allkirjastatud digitaalselt